

Царук Н.Г.кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування
*Відокремлений підрозділ**Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут»***Tsaruk Nataliya**Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,
of the Department of Accounting and Taxation
*'Nizhyn agrotechnical institute' Separated unit
of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ АКТИВІВ ТА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Царук Н.Г. Особливості інвентаризації активів та зобов'язань територіальних громад. Фінансово-майнові ресурси територіальних громад визначають можливості їх власного розвитку, а тому підлягають ретельному обліку і контролю з метою раціонального використання в суспільних інтересах. Метою статті є вивчення та розкриття особливостей інвентаризації активів та зобов'язань територіальних громад, що сприятиме вирішенню проблем, з якими стикаються бухгалтери новостворених об'єднаних територіальних громад у своїй професійній діяльності. Вивчення проблемних аспектів інвентаризації активів і зобов'язань територіальних громад здійснюється з позиції системного аналізу та з урахуванням економіко-правових особливостей таких адміністративно-територіальних утворень, а також загальноприйнятої практики бухгалтерського обліку складників комунальної власності. На основі положень чинного нормативно-методичного забезпечення визначено етапи проведення інвентаризації ресурсного потенціалу територіальних громад. Виявлено, що ресурсно-майновий потенціал територіальної громади є досить масштабним за своїм складом, а переважна більшість його складників – це активи суспільного інтересу. Це зумовлює участь в інвентаризації широкого кола осіб, що представляють інтереси місцевого населення. Розкриті у статті методичне забезпечення інвентаризації ресурсного потенціалу територіальних громад допоможе членам інвентаризаційної комісії в повному обсязі реалізувати контрольні процедури та врахувати нюанси, що виникають під час інвентаризації активів і зобов'язань.

Ключові слова: ресурсно-майновий потенціал, територіальна громада, інвентаризація, етапи інвентаризації, контрольні процедури, методичне забезпечення бухгалтерського обліку.

Царук Н.Г. Особенности инвентаризации активов и обязательств территориальных общин. Финансово-имущественные ресурсы территориальных общин определяют возможности их собственного развития, поэтому подлежат тщательному учету и контролю с целью рационального использования в общественных интересах. Целью статьи является изучение и раскрытие особенностей инвентаризации активов и обязательств территориальных общин, что приведет к решению проблем, с которыми сталкиваются бухгалтеры объединенных территориальных общин в своей профессиональной деятельности. Изучение проблемных аспектов инвентаризации активов и обязательств территориальных общин осуществляется с позиции системного анализа и с учетом экономических и правовых особенностей таких административно-территориальных образований, а также общепринятой практики бухгалтерского учета коммунальной собственности. На основе положений действующего нормативно-методического обеспечения определены этапы инвентаризации ресурсного потенциала территориальных общин. Выявлено, что ресурсно-имущественный потенциал территориальной общины достаточно масштабен по своему составу, а подавляющее большинство его составляющих – это активы общественного интереса. Это обуславливает участие в инвентаризации широкого круга лиц, представляющих интересы местного населения. Раскрытое в статье методическое обеспечение инвентаризации ресурсного потенциала территориальных общин поможет членам инвентаризационной комиссии в полном объеме реализовать контрольные процедуры и учесть нюансы, которые возникают при инвентаризации активов и обязательств.

Ключевые слова: ресурсно-имущественный потенциал, территориальная община, инвентаризация, этапы инвентаризации, контрольные процедуры, методическое обеспечение бухгалтерского учета.

Tsaruk Nataliya. Features of the inventory of assets and liabilities of territorial communities. The financial and property resources of territorial communities determine the possibilities of their own development, therefore, they are subject to careful accounting and control for the purpose of rational use in the public interest. The purpose of the article is to study and disclose the features of the inventory of assets and liabilities of territorial communities, which will lead to solving the problems that accountants of united territorial communities face in their professional activities. The study of the problematic aspects of the inventory of assets and liabilities of territorial communities is carried out from the standpoint of a systematic analysis and taking into account the economic and legal characteristics of such administrative-territorial entities, as well as the generally accepted practice of accounting for communal property. The place of assets and liabilities of a territorial community in the structure of its resource potential was substantiated. Based on the provisions of the current regulatory and methodical support, the stages of the inventory of the resource potential of territorial communities were determined. It was revealed that the resource and property potential of a territorial community is large enough in its composition, and the overwhelming majority of its components are assets of public interest. This leads to the participation in the inventory of a wide range of persons representing the interests of the local population: village / city council management and employees; deputies; economists and specialists in land relations of leading enterprises operating in the community, including state and municipal; state registrars; other stakeholders (local activists, community members who have expressed a desire to participate directly in the implementation of inventory tasks). The features and stages of the inventory of the resource potential of territorial communities disclosed in the article are of practical importance and will help the members of the inventory commission to fully implement control procedures, take into account the nuances that arise during the inventory of assets and liabilities in order to form appropriate information support for the effective management of community resources based on accounting and reporting data.

Key words: resource and property potential, territorial community, inventory, inventory stages, control procedures, methodical support of accounting.

Постановка проблеми. Із 2014 р. в Україні триває процес децентралізації – реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, основною метою якого є створення належних умов для формування ефективної і відповідальної влади на місцях, яка реалізує засади комфортного і, що важливо, безпечного середовища для проживання усіх верств населення. В основі такої реформи – не просто передача владних повноважень з одного рівня на інший, а створення принципово нового суб'єкта місцевого самоврядування – спроможної територіальної громади, яка матиме всі можливості стійкого всебічного розвитку на умовах фінансово-матеріальної самодостатності.

За даними офіційної державної статистики, станом на 2021 р. в Україні нараховується 1 469 громад, які були утворені шляхом об'єднання сіл, селищ і міст [1]. Однак реформа децентралізації не закінчилася формуванням громад, вона триває й досі та пов'язана з перерозподілом повноважень та ресурсів, а також вирішенням інших фінансово-економічних проблем.

Фінансово-майнові ресурси територіальних громад визначають можливості їх власного розвитку, а тому підлягають ретельному обліку і контролю з метою раціонального використання в суспільних інтересах. Оскільки територіальні громади є відносно новим явищем для нашої країни, практика бухгалтерського обліку активів і зобов'язань, а також інших складників їхнього потенціалу є маловивченою і тому часто проблематичною для бухгалтера. Це зумовлює необхідність розроблення як теоретичних, так і методичних засад бухгалтерського обліку активів і зобов'язань територіальних громад, зокрема методики інвентаризації, яка є важливим етапом облікового процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Від самого початку реформи децентралізації нормативно-правові та соціально-економічні аспекти формування територіальних громад привернули увагу багатьох дослідників. За останні роки кількість досліджень за даним напрямом суттєво зросла.

Менш дослідженими залишаються питання ресурсного потенціалу територіальних громад, особливо проблеми бухгалтерського обліку його складників. Як зазначає О.Ю. Андреева, ресурси територіальної громади є комплексним поняттям, до складу яких включають комунальні підприємства (виробничі ресурси), землю та нерухомість комунальної власності (матеріальні ресурси), доходи місцевих бюджетів (фінансові ресурси), нормативно-законодавчі, інформаційні та структурно-організаційні ресурси, що дає змогу здійснювати системний комплексний підхід до управління ними з метою досягнення завдань соціально-економічного розвитку територіальної громади. Ефективне управління і розпорядження цими ресурсами дасть змогу забезпечити функціонування інфраструктури місцевого самоврядування, сприятиме комплексному розвитку територіального господарського комплексу [2, с. 63–64]. Однак в основі ефективного управління, як відомо, лежить інформаційне забезпечення, яке формує система бухгалтерського обліку. У зв'язку із цим, на нашу думку, ефективність управління ресурсами територіальної громади на пряму залежатиме від правильної побудови системи їх обліку.

Проведений нами аналіз останніх досліджень і публікацій на основі даних порталу НБУВ «Наукова періодика» свідчить, що питання бухгалтерського обліку в територіальних громадах і досі залишається поза увагою українських дослідників. Облікова проблематика розкрита лише в трьох публікаціях, авторами яких є О.С. Височан, О.О. Височан, Й.М. Дорош, Ш.І. Ібатуллін, Є.А. Тарнопольський, А.В. Тарнопольський, О.М. Кравченко, С.І. Лебедевич, Н.М. Клим, М.В. Плекан [3–5].

О.С. Височан та О.О. Височан провели дослідження щодо вдосконалення організації бюджетного облікового процесу, що розкривається в Положенні про облікову політику об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ), та розподілу функціональних обов'язків працівників відділу бухгалтерського обліку ОТГ. Дослідниками встановлено, що організація якісного

облікового процесу в ОТГ має виняткове значення для розроблення результативних показників бюджетних програм, оцінки їхньої ефективності та забезпечення надійності функціонування бюджетно-фінансового механізму діяльності такого роду установ [3].

Колективом дослідників на чолі з Й.М. Дорош розглянуто можливість та обґрунтовано доцільність використання ідеології інфраструктури геопросторових даних (далі – НІГД) для створення системи обліку та управління земельно-майновими комплексами підприємств та територіальних громад, у тому числі ОТГ [4].

У статті С.І. Лебедевич та ін. проведено дослідження інформаційного забезпечення оптимізації управління вітчизняними об'єднаними територіальними громадами на поліфункціональних засадах та відображено концепцію забезпечення оптимізації управління ОТГ України [5].

Відзначимо, що згадані публікації хоча і містять актуальні пропозиції з розвитку облікового забезпечення функціонування територіальних громад в Україні, проте не торкаються питання інвентаризації активів і зобов'язань, яке є вкрай важливим під час організації бухгалтерського обліку.

Формулювання завдання дослідження. У зв'язку з відсутністю наукового забезпечення інвентаризації активів і зобов'язань територіальних громад, а також практичною затребуваністю методики щодо здійснення цього облікового процесу, метою дослідження є вивчення та розкриття особливостей інвентаризації активів та зобов'язань територіальних громад, що сприятиме вирішенню проблем, з якими стикаються бухгалтери ОТГ у своїй професійній діяльності.

Методологія дослідження. Для досягнення поставленої у роботі мети автор використав методи аналізу і синтезу, порівняння та аналогії, табличний метод. Метод аналогії та абстракції дав змогу виявити характерні для територіальних громад інвентаризаційні процедури та розкрити їх зміст і методику реалізації.

Вивчення проблемних аспектів інвентаризації активів і зобов'язань територіальних громад здійснюється з позиції системного аналізу та з урахуванням економіко-правових особливостей таких адміністративно-територіальних утворень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Потенційні можливості розвитку територіальної громади залежать від її ресурсного забезпечення, яке є чи не найважливішим чинником, що зумовлює самостійність місцевих органів самоврядування, сприяє активізації бізнесової діяльності, визначає інвестиційну привабливість громади, дає змогу розвивати інфраструктурні проекти, вирішувати проблеми благоустрою та підвищення якості життя місцевого населення. Виходячи з того, що ресурси визначають потенційні можливості розвитку, можна виокремити таке поняття, як «*ресурсний потенціал територіальної громади*» – сукупність різноманітних за складом і змістом ресурсів та потенційних можливостей регіону (території), що визначають його соціально-економічний розвиток, суспільний добробут, сприятливі і екологічнобезпечні умови життя та господарювання.

Місце активів і зобов'язань територіальної громади у структурі її ресурсного потенціалу представлено на рис. 1.

Під час реорганізації суб'єкта господарювання організація бухгалтерського обліку його діяльності розпочинається з інвентаризації. У разі формування територіальної громади інвентаризація здійснюється з метою встановлення або оновлення інформації про поточний стан усіх наявних об'єктів, які представляють для громади інтерес із комерційного, суспільного та іншого погляду, виявлення тих об'єктів, які не враховувалися і не обліковувалися як такі, що можуть реально чи потенційно приносити користь громаді, встановлення реального та перспективного потенціалу розвитку громади у підприємницькому, культурному, туристичному, рекреаційному та інших аспектах [6, с. 7].

Рис. 1. Активи і зобов'язання територіальної громади як складова частина її ресурсного потенціалу

Джерело: побудовано автором

Чинне нормативно-методичне забезпечення та етапи проведення інвентаризації ресурсного потенціалу територіальних громад представлено в табл. 1 та на рис. 2.

Варто відзначити, що чинне нормативно-методичне забезпечення інвентаризації (табл. 1) не стосується лише суто територіальних громад, а тому не розкриває всіх нюансів, що можуть виникнути під час інвентаризації активів і зобов'язань таких адміністративно-територіальних утворень. У зв'язку із цим у цьому дослідженні зосередимо увагу на особливостях інвентаризації, які є важливими для бухгалтерів територіальних громад.

Передусім на відміну від вимог до інвентаризаційної комісії на звичайному підприємстві до складу інвентаризаційної комісії в територіальній громаді може входити досить широке коло осіб, що представляють суспільні інтереси (зокрема, інтереси місцевого населення). До таких можна віднести: керівництво і працівників сільської/міської ради (сільський/міський голова, бухгалтер, землевпорядник, економіст, спеціаліст із господарського обліку); депутатів; економістів та фахівців із питань земельних відносин передових підприємств, що функціонують на території громади, у тому числі державних і комунальних; державних реєстраторів; інших зацікавлених осіб (місцеві активісти, члени громади, які виявили бажання брати безпосередню участь у виконанні завдань з інвентаризації). Інвентаризаційна комісія безпосередньо організовує проведення інвентаризації, а також здійснює відповідні контрольні процедури (перерахунок, зустрічна перевірка та ін.). До обов'язків членів інвентаризаційної комісії також належить аналіз причин виявлених нестач та втрат від псування активів та ухвалення рішень щодо заліків пересортиці цінностей у всіх місцях їх зберігання.

До початку перевірки фактичної наявності активів перевіряється справність вимірювальних приладів (ваг), завершується обробка всіх документів та проводиться визначення задокументованих залишків. Для

зручності перевірки активи групуються та розміщуються за назвами або типами.

Реалізація контрольних процедур (перевірка) проводиться в присутності матеріально відповідальних осіб. Якщо після інвентаризації матеріально відповідальні особи виявлять помилки в інвентаризаційних описах, вони повинні негайно (до відкриття складу) повідомити про це інвентаризаційну комісію, яка після перевірки вказаних фактів та їх підтвердження проводить виправлення помилок.

На активи, що знаходяться в дорозі, та на ті активи, що перебувають на складах інших суб'єктів (на відповідальному зберіганні, у переробці тощо), складаються окремі інвентаризаційні описи.

Усі інвентаризаційні документи (описи, акти, звіряльні відомості) оформлюються згідно з вимогами Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88 [10]. Якщо раніше інвентаризаційні документи заповнялися вручну, то сьогодні в умовах всеохоплюючої діджиталізації матеріали інвентаризації можуть бути сформовані за допомогою електронних засобів обробки інформації не менше ніж у двох примірниках.

Особливості інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів та незавершених капітальних інвестицій. По основних засобах до інвентаризаційного опису вносяться такі характеристики об'єкта, як: найменування, інвентарний номер, виготовлювач, заводський номер (у разі його наявності), рік випуску, первісна (переоцінена) вартість, сума зносу (амортизації), строк корисного використання, а також інші відомості, що є суттєвими для облікової ідентифікації активу.

Якщо внаслідок відновлення, реконструкції, розширення чи переобладнання змінилося основне призначення об'єкта основних засобів, то такий об'єкт вноситься до інвентаризаційного опису під новим найменуванням, яке йому присвоєно після відповідних змін функціональності.

Таблиця 1

Нормативно-методичне забезпечення проведення інвентаризації

№	Порядок, положення, інструкція, методика	Зміст
1	Порядок проведення інвентаризації земель, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 476	Визначає вимоги до проведення інвентаризації земель, у тому числі державної інвентаризації земель та земельних ділянок, під час здійснення землеустрою та складання за її результатами технічної документації із землеустрою щодо проведення інвентаризації земель, у тому числі державної інвентаризації земель та земельних ділянок
2	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879	Визначає порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань та оформлення її результатів
3	Методика проведення інвентаризації об'єктів державної власності, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2005 № 1121	Визначає механізм проведення інвентаризації державного майна та впорядкування обліку юридичних осіб із метою формування Єдиного реєстру об'єктів державної власності
4	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88	Установлює порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових реєстрів (зокрема, тих, що стосуються інвентаризації), бухгалтерської та іншої звітності, що ґрунтується на даних бухгалтерського обліку, підприємствами, їх об'єднаннями та господарськими організаціями (крім банків) незалежно від форм власності, установ та організацій, основна діяльність яких фінансується за рахунок коштів бюджету

Джерело: сформовано автором на основі [7–10]

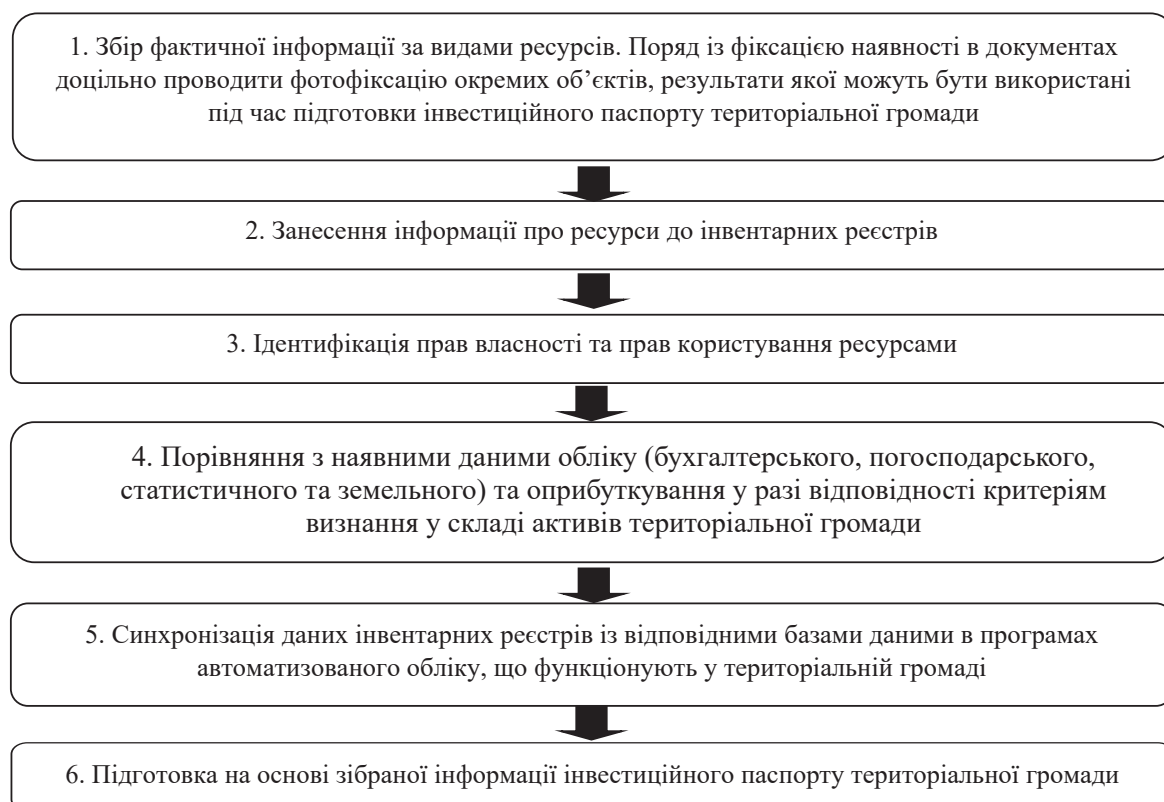

Рис. 2. Етапи інвентаризації ресурсного потенціалу територіальних громад

Джерело: побудовано автором

На практиці можуть траплятися випадки, коли в бухгалтерському обліку не відображено факт капітального поліпшення об'єкта (добудова поверхів, прибудова нових приміщень тощо) або часткової ліквідації будівель і споруд (знесення окремих конструктивних елементів). У цьому разі бухгалтер визначає суму збільшення або зменшення балансової вартості об'єкта та відображає дані про проведені зміни в інвентаризаційному описі.

Щодо транспортних засобів та іншого обладнання інвентаризаційна комісія перевіряє заводські номери кузова, двигуна, шасі тощо, адже, як свідчить практика, іноді у разі державної і комунальної власності мають місце випадки шахрайства – умисної підміни окремих агрегатів або механізмів.

Багаторічні насадження вносяться до інвентаризаційного опису за культурами, ботанічними сортами із зазначенням року закладення, площі, кількості дерев або кущів, за категоріями та їхньою балансовою вартістю. Іригаційні і меліоративні споруди записуються за видом і родом споруд із зазначенням їхніх розмірів, року спорудження, балансової вартості та інших відомостей, що характеризують їх призначення і стан [6, с. 20].

Під час проведення інвентаризації об'єктів природних ресурсів, таких як земельні ділянки, кар'єри, водоймища, перевіряється наявність у територіальній громаді юридичних документів, що підтверджують право власності (раніше – право постійного користування) на такі об'єкти.

Досить часто під час інвентаризації ресурсного потенціалу територіальної громади може мати місце

виявлення придатних для подальшого використання об'єктів основних засобів, залишкова вартість яких повністю амортизована і дорівнює нулю. У такому разі інвентаризаційна комісія передає відповідні матеріали керівництву громади, яке може прийняти рішення щодо доцільності переоцінки вартості таких об'єктів чи обґрунтування їх ліквідації.

Виявлені під час інвентаризації об'єкти нерухомого майна, щодо яких відсутні дані в системі бухгалтерського обліку, підлягають опису (зазначається їх призначення, основні матеріали, з яких вони побудовані, об'єм (зовнішній чи внутрішній обмір), площа (загальна корисна площа), число поверхів, підвалів, напівпідвалів, рік побудови).

По нематеріальних активах перевірки підлягають документи, за якими були оприбутковані об'єкти інтелектуальної власності, або документ, за яким оформлені майнові права.

Точність та достовірність результатів інвентаризації вимагає «виявлення наявності», тобто доведення або заперечення фактичного існування нематеріальних активів. Ураховуючи, що нематеріальні активи не мають фізичної субстанції, необхідно дотримуватися головного принципу підбору інвентаризаційного персоналу – включення до складу комісії фахівця, що володіє професійними знаннями про об'єкти інвентаризації. Це допоможе визначити масштаби несанкціонованого використання об'єктів інтелектуальної власності, оцінити ймовірні фінансові ризики [11, с. 31].

Перевірка фактичної наявності та обсягу незавершених капітальних інвестицій здійснюється шляхом

фактичного огляду таких активів (оцінка в натурі). При цьому в інвентаризаційному описі зазначаються найменування об'єкта, обсяг виконаних і оплачених робіт за видами (етапами), конструктивними елементами, устаткуванням.

Окремі інвентаризаційні описи складаються на об'єкти, що збудовані, фактично введені в дію повністю або частково, але не оформлені документально. По таких об'єктах мають бути вказані причини затримки оформлення їх здачі в експлуатацію.

Під час інвентаризації перевіряється наявність у складі незавершених капітальних інвестицій обладнання та устаткування, що передане для монтажу, який фактично не розпочато, а також установлюється стан законсервованих і тимчасово зупинених будівельних об'єктів, розробок, нематеріальних активів, на які складається окремий інвентаризаційний опис [6, с. 22].

Особливості інвентаризації запасів. Інвентаризація запасів проводиться за місцями їх зберігання, окремо щодо кожної матеріально відповідальної особи. В інвентаризаційні описи вносяться такі дані: найменування, номенклатурний номер (за наявності), вид, група, сорт, одиниця виміру, ціна, сума та кількість запасів, фактично встановлена на момент інвентаризації, а також та, що зафіксована в бухгалтерських документах.

Якщо запаси зберігаються в упаковці, яка не містить слідів пошкодження, то їх кількість може визначатися на підставі складських документів про оприбуткування, але з обов'язковою перевіркою наявності в натурі частини вказаних матеріальних цінностей. Окремі інвентаризаційні описи складаються на: а) запаси, що перебувають в дорозі; б) запаси, що перебувають на складах інших суб'єктів (на відповідальному зберіганні, на комісії, у переробці); в) непридатні або зіпсовані запаси. При цьому має бути перевірена обґрунтованість вартісних показників по таких запасах на рахунках бухгалтерського обліку. Це можна зробити на основі виявлення та перевірки відповідних первинних документів: рахунки поставальників, копії платіжних вимог (рахунків-фактур), що пред'явлені покупцям, охоронні розписки, які переоформлені на дату проведення інвентаризації або близьку до неї.

Особливості інвентаризації грошових коштів та їх еквівалентів, дебіторської і кредиторської заборгованості. Інвентаризації підлягають: готівка, грошові кошти, цінні папери, грошові документи (поштові марки оплачені санаторно-курортні путівки, подарункові сертифікати тощо), бланки документів суворої звітності. Контроль реалізується на основі порівняння фактичних даних (перерахунок вручну) з даними рахунків бухгалтерського обліку. Підставою для перевірки наявності коштів на розрахункових, поточних, валютних, реєстраційних та інших рахунках є виписка банку на дату інвентаризації та сальдові залишки на рахунках бухгалтерського обліку.

Метою інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості є перевірка обґрунтованості сум, що відображені на відповідних рахунках, а також дотримання строку позовної давності. Контрольною процедурою у цьому разі є метод зустрічної перевірки розрахунків із покупцями та замовниками, розрахунків за виданими авансами, розрахунків з іншими дебіто-

рами, розрахунків із постачальниками і підрядниками, розрахунків з іншими кредиторами. Усім дебіторам бухгалтер повинен надіслати виписки з аналітичних рахунків про їхню заборгованість, які пред'являються інвентаризаційній комісії для підтвердження реальності заборгованості. Таку ж процедуру бухгалтер реалізує і по відношенню до всіх кредиторів, зазначаючи суму заборгованості суб'єкта перед ними. Дебітори і кредитори повинні підтвердити суми заборгованості або заявити свої заперечення з наданням відповідних документальних доказів.

Інвентаризація грошових коштів та їх еквівалентів, дебіторської і кредиторської заборгованості оформляється відповідними актами інвентаризації. До акта інвентаризації розрахунків додається довідка про дебіторську і кредиторську заборгованість, щодо яких строк позовної давності минув, де вказуються найменування і місцезнаходження таких дебіторів або кредиторів, суми, дати, причини і підстави виникнення такої заборгованості.

Після завершення інвентаризації висновки щодо виявлених розбіжностей між фактичною наявністю активів і зобов'язань та даними бухгалтерського обліку, які наводяться у звіральних відомостях, та пропозиції щодо їх урегулювання відображаються інвентаризаційною комісією у протоколі, що складається після закінчення інвентаризації і передається на розгляд та затвердження керівництву громади [6, с. 26].

Висновки. Науково обґрунтовано, що ефективне функціонування та сталий розвиток об'єднаних територіальних громад в Україні підвищить інвестиційну привабливість таких територій. Створення нових і адекватна модернізація наявних об'єктів підприємницької, соціально-культурної та екологічної діяльності в умовах децентралізації влади стануть критеріями оцінки виконання бюджетотворчої функції територіальних громад і повноцінного масштабного розвитку їхніх територій [12, с. 39]. Однак налагодження ефективного управління територіальною громадою розпочинається з інвентаризації її ресурсно-майнового потенціалу та відображення його складників у системі бухгалтерського обліку та звітності.

Відсутність сталої практики такої інвентаризації зумовлює виникнення деяких труднощів для бухгалтера під час її проведення. Виявлено, що ресурсно-майновий потенціал територіальної громади є досить масштабним за своїм складом, що вимагає від інвентаризаційної комісії специфічних знань і вмінь, обізнаності в контрольних процедурах і порядку їх документального оформлення.

Переважає більшість активів територіальних громад – це активи суспільного інтересу, об'єкти соціальної інфраструктури, а тому до їх перевірки залучається широке коло осіб, що представляють інтереси місцевого населення.

Розкриті у статті особливості та етапи інвентаризації ресурсного потенціалу територіальних громад мають практичне значення і допоможуть членам інвентаризаційної комісії в повному обсязі реалізувати контрольні процедури, врахувати нюанси, що виникають під час інвентаризації активів і зобов'язань, щоб сформувати належне інформаційне забезпечення ефективного управління ресурсами громади на основі даних бухгалтерського обліку і звітності.

Список використаних джерел:

1. Інформаційний портал «Децентралізація». URL: <https://decentralization.gov.ua/newgromada> (дата звернення: 01.11.2021).
2. Андрєєва О.Ю. Ресурси територіальної громади міста: теоретичні аспекти. *Економічний простір*. 2013. № 78. С. 54–64.
3. Височан О.С., Височан О.О. Організація бюджетного обліку в об'єднаних територіальних громадах. *Бізнес-навігатор*. 2020. Вип. 4. С. 160–164.
4. Використання ідеології інфраструктури геопросторових даних для створення системи обліку та управління земельно-майновими комплексами підприємств та територіальних громад, у тому числі ОТГ / Й.М. Дорош та ін. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2020. № 4. С. 49–56.
5. Лебедєвич С.І., Клим Н.М., Плекан М.В. Концепція облікового забезпечення оптимізації управління об'єднаними територіальними громадами України. *Економічний простір*. 2020. № 154. С. 224–230.
6. Жук В.М., Бездушна Ю.С., Жук Н.І. Методичні рекомендації з інвентаризації активів та ресурсного потенціалу територіальних громад. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2020. 86 с.
7. Порядок проведення інвентаризації земель, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 476. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/476-2019-p#Text> (дата звернення: 12.10.2021).
8. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 12.10.2021).
9. Методика проведення інвентаризації об'єктів державної власності, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 30.11.2005 № 1121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1121-2005-p#Text> (дата звернення: 12.10.2021).
10. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 12.10.2021).
11. Канцедал Н.А. Особливості методики інвентаризації нематеріальних активів та визнання її результатів. *Облік і фінанси*. 2014. № 4(66). С. 29–33.
12. Мельник К.П. Аудит в об'єднаних сільських територіальних громадах. *Облік і фінанси*. 2018. № 4(82). С. 38–42.

References:

1. Informatsiyniy portal «Detsentralizatsiia» [Information portal “Decentralization”] (2021). Available at: <https://decentralization.gov.ua/newgromada> (accessed 1 November 2021).
2. Andriieva O.Yu. (2013) Resursy terytorialnoi hromady mista: teoretychni aspekty [Resources of the territorial community of the city: theoretical aspects]. *Economic scope*, no. 78, pp. 54–64.
3. Vysochan O.S., Vysochan O.O. (2020) Orhanizatsiia biudzhethnoho obliku v obiednanykh terytorialnykh hromadakh [Organization of budget accounting in the united territorial communities]. *Business Navigator*, vol. 4, pp. 160–164.
4. Dorosh Y.M., Ibatullin Sh.I., Tarnopolskyi Ye.A., Tarnopolskyi A.V., Kravchenko O.M. (2020) Vykorystannia ideolohii infrastruktury heoprostorovykh danykh dlia stvorennia systemy obliku ta upravlinnia zemelno-mainovymy kompleksamy pidpriemstv ta terytorialnykh hromad, v tomu chysli OTH [Using the ideology of geospatial data infrastructure to create a system of accounting and management of land and property complexes of enterprises and local communities, including OTG]. *Land management, cadastre and land monitoring*, no. 4, pp. 49–56.
5. Lebedevych S.I., Klym N.M., Plekan M.V. (2020) Kontseptsiia oblikovoho zabezpechennia optyimizatsii upravlinnia obiednanykh terytorialnykh hromadamy Ukrainy [The concept of accounting support for the optimization of the management of the united territorial communities of Ukraine]. *Economic scope*, no. 154, pp. 224–230.
6. Zhuk V.M., Bezduzhna Yu.S., Zhuk N.L. (2020) *Metodychni rekomendatsii z inventaryzatsii aktyviv ta resursnoho potentsialu terytorialnykh hromad* [Methodical recommendations on inventory of assets and resource potential of territorial communities]. Kyiv: Instytut aharnoi ekonomiky. (in Ukrainian)
7. Kabinet Ministriv Ukrainy (05.06.2019) *Poriadok provedennia inventaryzatsii zemel* [Procedure for conducting land inventory]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/476-2019-p#Text> (accessed 12 October 2021).
8. Ministerstvo finansiv Ukrainy (02.09.2014) *Polozhennia pro inventaryzatsiiu aktyviv ta zoboviazan* [Regulations on inventory of assets and liabilities]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (accessed 12 October 2021).
9. Kabinet Ministriv Ukrainy (30.11.2001) *Metodyka provedennia inventaryzatsii obektiv derzhavnoi vlasnosti* [Methods of conducting an inventory of state property]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1121-2005-p#Text> (accessed 12 October 2021).
10. Ministerstvo finansiv Ukrainy (24.05.1995) *Polozhennia pro dokumentalne zabezpechennia zapysiv u bukhgalterskomu obliku* [Regulations on documentary support of records in accounting]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (accessed 12 October 2021).
11. Kantsedal N.A. (2014) Osoblyvosti metodyky inventaryzatsii nematerialnykh aktyviv ta vyznannia yii rezultativ [Features of Intangible Assets Inventory Technique and the Recognition of Its Results]. *Oblik i finansy*, no. 4(66), pp. 29–33.
12. Melnyk K.P. (2018) *Audyt v obiednanykh silskykh terytorialnykh hromadakh* [Audit in the United Rural Communities]. *Oblik i finansy*, no. 4(82), pp. 38–42.